

Vége a névtelenségnek: Az Európai Unió Bírósága zöld utat adott a bizalmi vagyongazdálkodások teljes átvilágításának

A nemzetközi üzleti gyakorlatban a vagyongazdálkodási és adótervezési struktúrák kialakításakor hosszú ideje bevett gyakorlatnak számított különféle bizalmi vagyongazdálkodási megállapodások alkalmazása révén is, amelyek gyakran átláthatatlan paravánt húztak a valódi tulajdonosok kiléte elé. Az Európai Unió Bírósága azonban egy 2026. május 21-én kihirdetett mérőkövetőnek számító ítéletével egyértelmű határokat szabott az anonimitás gyakorlatának. A bíróság döntése értelmében a pénzmosás elleni küzdelem és a transzparencia növelése érdekében a nyilvánosságnak – jogos érdek igazolása mellett – hozzáférést kell biztosítani a bizalmi vagyongazdálkodási megállapodások mögött álló tényleges tulajdonosok adataihoz. Ez a határozat alapjaiban változtatja meg a cégcsoportok compliance-szemléletét és a diszkrét vagyongazdálkodási formák kockázatait az Európai Unió egész területén

A bíróság elé került ügy alapját az úgynevezett fiduciárius vagy bizalmi megbízások képezték, amelyek a nemzetközi üzleti életben elterjedt megállapodásnak számítanak. Ezen egyezségek lényege, hogy a megbízott vagyongazdálkodó társaságot bízzák meg bizonyos vagyontárgyak, üzletrészek vagy jogok kezelésével, mégpedig a vagyongazdálkodó vagy más kijelölt kedvezményezettek érdekében. Az európai uniós pénzmosás elleni irányelvek értelmében a tagállamoknak kötelezően biztosítaniuk kell, hogy a vagyongazdálkodók rögzítsék, nyilvántartsák és hozzáférhetővé tegyék a trustok és az azokhoz hasonló felépítésű vagy funkciójú jogi megoldások tényleges tulajdonosaira vonatkozó információkat.

A jogvita közvetlen kiváltó oka az volt, hogy az olasz hatóságok a szigorú uniós előírások végrehajtásakor úgy döntöttek, hogy a hazai jog szerinti bizalmi megbízásokat is a trustokhoz hasonló jogi struktúrának minősítik. Ennek következtében kötelezték a vagyongazdálkodó cégeket, hogy fedjék fel a náluk kezelt vagyonok mögött álló valódi tulajdonosok kilétét. Több érintett pénzügyi és vagyongazdálkodó társaság – köztük az Across Fiduciaria és az Unione Fiduciaria – azonban megtámadta ezt az előírást, és bírósághoz fordult. Keresetükben arra hivatkoztak, hogy a nemzeti szabályozás sérti az uniós jogot, valamint az alapvető magánélethez és személyes adatok védelméhez fűződő jogokat. Az elsőfokú elutasítást követően az ügy az olasz Államtanács elé került, amely végül az Európai Unió Bíróságának iránymutatását kérte a szabályok érvényességével és értelmezésével kapcsolatban.

Az Európai Unió Bírósága ítéletében teljes mértékben megerősítette a megtámadott átláthatósági rendelkezések uniós joggal való összhangját. A testület hangsúlyozta, hogy a választott szabályozási technika teljesen összhangban van a jogbiztonság elvével, mivel a nemzeti hatóságok mérlegelési jogköre és annak gyakorlása kellően precízen van meghatározva az uniós normákban. Ami a vállalati ügyfelek számára a leginkább iránymutató, a bíróság kimondta, hogy a tényleges tulajdonosi adatokhoz való nyilvános hozzáférés biztosítása – jogos érdek fennállása esetén – tökéletesen összeegyeztethető az Európai Unió Alapjogi Chartájában rögzített magánélet tiszteltetésével és a személyes adatok védelméhez való joggal. A bíróság érvelése szerint a jogalkotó egy legitim és fontos közérdekű célt követ, amikor a fokozott átláthatóság révén törekszik a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozásának megelőzésére, ráadásul teszi mindezt az arányosság elvének szigorú tiszteltetésével.

A döntés egyik legfontosabb gyakorlati tanulsága a tulajdonjog átszállásának kérdését tisztázza, ami sokáig kibúvót jelentett az átláthatósági kötelezettség alól. A vagyongazdálkodó társaságok azzal is érveltek,

hogy a szóban forgó bizalmi vagyonezelésre vonatkozó megbízás nem jár a kezelt vagyon tulajdonjogának tényleges átruházásával, így az nem is hasonlítható a klasszikus trustokhoz. Az Európai Unió Bírósága azonban ezt a kifogást határozottan elutasította. Megállapította, hogy az uniós jog kifejezetten megengedi a nemzeti jogalkotóknak, hogy az ilyen tulajdonátruházással nem járó megállapodásokat is azon egyéb jogi struktúrák közé sorolják, amelyekre a pénzmosás elleni irányelv tájékoztatási és adatnyilvánossági kötelezettségei vonatkoznak. Ezzel a bíróság bezárt egy rendkívül népszerű kikaput, nyilvánvalóvá téve, hogy az ellenőrzési és haszonszerzési jogok elrejtése a tulajdonjog formális megtartásával sem mentesít az átvilágítás alól.

A transzparencia általános szabálya alól természetesen léteznek kivételek, és a bíróság ítélete ezen mentességek elbírálásának rendjére is kitért. Az uniós joggal teljesen kompatibilis az a gyakorlat, hogy a tényleges tulajdonosi adatok megismerése alóli kivételek engedélyezését nem bíróságokra, nem igazságügyi igazgatási szervekre, hanem például a kereskedelmi kamarákra bízzák. Ugyanakkor a bíróság egy nagyon fontos garanciális szabályt is rögzített a vagyon tulajdonosainak védelmében. Abban az esetben, ha az adminisztratív szerv elutasítja a mentesség iránti kérelmet, az érintett tényleges tulajdonosok számára kötelezően biztosítani kell az ideiglenes bírósági jogvédelmet, vagyis lehetőséget kell adni arra, hogy bírósági úton ideiglenesen felfüggeszthessék az adatok kiadását a végleges döntésig.

A titkosság megőrzésére és a mentesség megadására kizárólag szigorúan meghatározott, rendkívüli esetekben van jogi lehetőség. Az adatok nyilvánossá tétele alól akkor adható felmentés, ha az információkhoz való hozzáférés a tényleges tulajdonost aránytalan kockázatnak tenné ki. A bíróság idesorolja a csalás, az emberrablás, a zsarolás, a védelmi pénz követelése, a zaklatás, az erőszak vagy a megfélemlítés közvetlen veszélyét. Emellett korlátozható a hozzáférés akkor is, ha a vagyonezelés mögött álló tényleges tulajdonos kiskorú vagy egyéb okból cselekvőképtelen személy. Ezen kockázatok fennállását azonban a mentességet kérő félnek hitelt érdemlően bizonyítania kell az illetékes hatóság előtt.

Összességében az Európai Unió Bíróságának döntése világos üzenetet küld az üzleti élet szereplőinek: a nagy vagyonok átláthatóságának kora megállíthatatlanul elérkezett a legdiszkrétebbnek hitt vagyonezelési formákhoz is. Bár az Európai Unió Bírósága az előzetes döntéshozatali eljárásban magát a konkrét nemzeti pert nem dönti el, az uniós jog értelmezéséről hozott döntése kötelező érvényű minden tagállami bíróságra és hatóságra nézve. A vállalkozásoknak és cégvezetőknek éppen ezért javasolt alaposan felülvizsgálniuk a meglévő bizalmi vagyonezelésen alapuló szerződéseiket, valamint a partneri átvilágítási folyamataikat, hiszen a jövőben a jogos érdeklő harmadik felek sokkal könnyebben láthatnak rá a bonyolult céges struktúrák mögött meghúzódó valós tulajdonosi viszonyokra.